

Crna Gora

Ministarstvo finansija i socijalnog staranja

Adresa: ul. Stanka Dragojevića 2,
81000 Podgorica, Crna Gora
tel: +382 20 242 835
fax: +382 20 224 450
www.mif.gov.me

Broj:16-109-128/21-826/2

Podgorica, 31.03.2021.godine

**IZVJEŠTAJ O SPROVEDENIM JAVNIM KONSULTACIJAMA
O NACRTU SEKTORSKE ANALIZE ZA OBLAST ZAŠTITA LICA SA
INVALIDITETOM**

Vrijeme trajanja javne rasprave: od 04. marta do 22. marta 2021. godine.

Na osnovu člana 12 Uredbe o izboru predstavnika nevladinih organizacija u radna tijela organa državne uprave i sprovođenju javne rasprave u pripremi zakona i strategija ("Službeni list CG", broj 41/18) Ministarstvo finansija i socijalnog staranja, uputilo je JAVNI POZIV nevladinim organizacijama čija su područja djelovanja zaštita lica sa invaliditetom za konsultacije o nacrtu sektorske analize za oblast zaštita lica sa invaliditetom, predlog prioritete oblasti od javnog interesa i potrebnih sredstava za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija iz budžeta Crne Gore u 2021.godini.

Javne konsultacije su trajale 15 dana, od 04. marta do 22. marta 2021. godine.

Zainteresovane nevladine organizacije su komentare, inicijative, predloge i sugestije mogle dostaviti poštom na adresu: Ministarstvo finansija i socijalnog staranja, ul. Stanka Dragojevića br.2, Podgorica (sa naznakom „Javne konsultacije – SEKTORSKA ANALIZA – Zaštita lica sa invaliditetom), kao i elektronskim putem na e-mail: amela.orahovac@mrs.gov.me

U javnim konsultacijama su učestvovali predstavnici NVO Udruženje mladih sa hendikepom Crne Gore.

Udruženje mladih sa hendikepom pozdravlja izradu Nacrta sektorske analize za utvrđivanje prijedloga prioritete oblasti od javnog interesa i potrebnih sredstava za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija iz Budžeta Crne Gore u 2021. godini, objavljenog na sajtu Ministarstva finansija i socijalnog staranja 04.marta 2021. godine.

U vezi s predloženim Nacrtom sektorske analize, dostavili su sledeće komentare:

1. Kako se u tački 2.3. Mjerljivi pokazatelji/indikator navodi otvaranje 2 nova dnevna boravka za OSI, uputili su komentar da se Analiza u dijelu trenutnog stanja odnosno opisa problema dopuni konstatacijom da pored dnevnih

centara treba razvijati i dodatne usluge koje pružaju uglavnom roditeljska udruženja, kao što su usluge dnevnih boravaka jer smatramo da je važno razgraničiti ovu uslugu od sistemski podržanih dnevnih centara posebno imajući u vidu da i dnevni centri imaju ograničenja u dijelu obuhvata korisnika, procedura, trajanja usluge i da je riječ o dodatnoj i alternativnoj usluzi što nije jasno iz Analize, posebno imajući u vidu da Zakon i ne prepoznaje dnevne centre kao takve već je njihov rad definisan u okviru ustanova.

Takođe, u okviru iste tačke, navodi se kao indikator ostvarivanje pomoći NVO u kreiranju baze podataka o licima sa invaliditetom. Smatramo da takođe u opisnom dijelu treba izvršiti dopunu očekivanog načina ostvarivanja te „pomoći“ posebno imajući u vidu da OSI do sada nijesu na adekvatan način uključene u proces pripreme registra, a da im se nikakve obaveze i očekivanja ne mogu nametati projektno jer bi navedeno uslovilo i uticalo na dobrovoljan rad NVO. Navedeno posebno ukoliko se od NVO očekuje dijeljenje podataka kojima raspolažu o ciljnoj grupi jer ti podaci i baze podliježu odredbama zaštite privatnosti i ličnih podataka, te nijedna NVO u tom dijelu ne bi smjela dijeliti podatke s organom državne uprave bez prethodnog memoranduma i pristanka samih korisnika. Dakle, predlažemo da se pojasni očekivanje Ministarstva od NVO u ovom dijelu posebno imajući u vidu da dosadašnji proces u vezi s jedinstvenim registrom nije transparentan (prvenstveno u dijelu planiranja i realizacije projekta kojim koordinira UNDP) pa je neprihvatljivo da on postane transparentan kroz projekte NVO jer je država dužna uključiti reprezentativne predstanike OSI (osobe s invaliditetom i roditelje djece s invaliditetom) u okviru redovnog procesa, a ne projekata.

2. U tački 3.1. Ključni strateški ciljevi, iz Udruženja mladih sa hendikepom smatraju da se osim na usluge za podršku za život u zajednici, treba fokusirati i na druge segmente života u zajednici i životnog standarda OSI, uključujući i osnaživanje i podizanje kapaciteta i znanja OSI za samostalni život i kroz druge vidove aktivnosti - treninge, obuke, savjetovanje itd. Kako su u Sektorskoj analizi navedene preporuke Komiteta UN za prava OSI, a one su mnogo šire postavljene nego samo pružanje usluga, tako bi sem predloženih obuka i treninga, projektne aktivnosti trebale da obuhvate i sprovođenje analiza i istraživanja u vezi s temom ispitivanja položaja OSI – životnog standarda i mogućnosti učešća u zajednici. Samo, odnosno isključivo sprovođenje usluga ne može doprinijeti ostvarivanju ciljeva navedenim u Sektorskoj analizi, bez povezanih, istovremenih aktivnosti koje će poboljšati efikasnost i efektivnost i samih usluga. Na ovakav način, ako bi se forsirale NVO da pružaju isključivo usluge da bi bile podržane od države, obesmišljava se njihova primarna uloga, a država zanemaruje druge potrebe i segmente u kojima joj je potrebna podrška, odnosno ishodi rada NVO, kao što je istraživanje, monitoring propisa, rad na podizanju svijesti, javno zagovaranje itd. Ovo posebno imajući u vidu da država mora sistemski riješiti finansiranje usluga socijalne i dječje zaštite na drugi način a ne jedino preko konkursa za NVO jer navedeno opet znači uslovljavanje i uticaj na NVO sektor da zbog opstanka i mogućnosti finansiranja jedino sprovodi usluge što podvlačimo nije i ne smije biti primarni i jedini zadatak NVO.

3. Na kraju, kako su iz Udruženja mladih sa hendikepom naveli da su praksi primijetili da više različitih pružalaca usluga (sa licencom ili bez) obezbjeđuje uslugu personalne asistencije po različitim i često nepravilnim standardima, smatramo da bi Ministarstvo finansija i socijalnog staranja, uz konsultacije s relevantnim organizacijama, trebalo da uspostavi adekvatne standarde za pružanjem ove usluge, a sve u skladu s propisima i standardima koji postoje na međunarodnom nivou, pa uključujući i kroz finansiranje i po konkursu koji će uslijediti. Nije novost da se u Crnoj Gori usluga personalne asistencije često miješa s drugim uslugama, te se personalnom asistencijom nazivaju asistencija u nastavi, lični pratilac, pomoć u kući, pa i geronto servis, a korisnici nijesu uvijek odrasle OSI koje samostalno donose odluke već nekada i djeca, a nekada OSI koje ne donose samostalno odluke već imaju staratelja ili „posrednika“ itd. Uspostavljanjem adekvatnih standarda ali i praćenjem njihovog poštovanja bi se prije svega jasno postavile razlike između ovih usluga, a onda i omogućilo njihovo sprovođenje na jedinstven i kvalitetan način. To bi ujedno omogućilo lakše sprovođenje monitoringa usluge. U tom smislu, smatramo važnim naglasiti da se usluge moraju pružati u skladu sa standardima, u suprotnom finansiranjem svih usluga koje samo po nazivu prate Zakon dovelo bi do štete onim pružaocima koji prate standarde, ali i državi koja na taj način neće utvrditi pravilno stanje i potrebe.

Ministarstvo finansija i socijalnog staranja je razmotrilo pristigle komentare i sugestije i sačinilo sledeći

O d g o v o r

U vezi sa prvim komentarom Udruženja mladih sa hendikepom, Ministarstvo finansija i socijalnog staranja ne može uvažiti sugestiju s obzirom da je Sektorskom analizom razvijanje usluga dnevnog boravka i prepoznato. Zakonom o socijalnoj i dječijoj zaštiti usluga dnevnog centra nije prepoznata iz kojeg razloga je nije ni moguće podržati kroz sektorsku analizu.

U vezi druge stavke iste tačke 2.3. a koja se odnosi na indikator "ostvarivanje pomoći NVO u kreiranju baze podataka o licima sa invaliditetom" cilj Ministarstva finansija i socijalnog staranja nije nametanje obaveza nevladinim organizacijama projektno, posebno ne u dijelu nezakonitog dijeljenja informacija o korisnicima, već finansijska podrška nevladinim organizacijama u kreiranju baze podataka o osobama sa invaliditetom. Ministarstvo finansija i socijalnog staranja neće zahtijevati lične podatke osoba sa invaliditetom bez njihove saglasnosti. S druge strane prilikom izrade jedinstvenog registra osoba sa invaliditetom, Ministarstvo finansija i socijalnog staranja će u potpunosti uključiti reprezentativne predstavnike osoba sa invaliditetom, kako je to predviđeno Uredbom o izboru predstavnika nevladinih organizacija u radna tijela, organe državne uprave i sprovođenju javne rasprave u pripremi zakona i strategija, a ne putem finansiranja projekata.

Ministarstvo finansija i socijalnog staranja u vezi sa drugim komentaram Udruženja mladih sa hendikepom je stava da je segment pružanja usluga za podršku za život u zajednici najveći prioritet u 2021. godini. Projekti nevladinih organizacija koji se odnose na istraživanje, monitoring propisa, rad na podizanju svijesti su od velikog značaja za položaj osoba sa invaliditetom, međutim finansiranjem ovih projekata bi se značajno umanjio postojeći budžet za finansiranje projekata nevladinih organizacija u ovoj oblasti. Takođe, Zakonom o socijalnoj i dječijoj zaštiti, članom 121, propisano je da Zavod za socijalnu i dječiju zaštitu obavlja sljedeće poslove:

- 1) savjetodavne, istraživačke i stručne poslove u oblasti socijalne i dječje zaštite;
- 2) prati kvalitet stručnog rada i pružanje usluga kod pružaoca usluga, u skladu sa ovim zakonom;
- 3) pruža stručnu supervizijsku podršku radi unaprjeđenja stručnog rada i usluga socijalne i dječje zaštite;
- 4) obavlja poslove licenciranja stručnih radnika i izdaje licencu za rad, u skladu sa ovim zakonom;
- 5) obavlja stručne i organizacione poslove u postupku akreditacije programa obuke, odnosno programa pružanja usluga kojim se obezbjeđuje stručno usavršavanje stručnim radnicima i stručnim saradnicima i pružaocima usluga;
- 6) donosi Etički kodeks za zaposlene u oblasti socijalne i dječje zaštite;
- 7) istražuje socijalne pojave i probleme, djelatnost i efekte socijalne i dječje zaštite, izrađuje analize i izvještaje i predlaže mjere za unaprjeđenje u oblasti socijalne i dječje zaštite;
- 8) razvija sistem kvaliteta u socijalnoj i dječjoj zaštiti, koordinira razvoj standarda usluga i predlaže nadležnom organu državne uprave unaprjeđenje postojećih i uvođenje novih standarda;
- 9) učestvuje u izradi, sprovođenju, praćenju i ocjeni efekata primjene strategija, akcionih planova, zakona i drugih propisa koje se odnose na razvoj djelatnosti socijalne i dječje zaštite;
- 10) organizuje stručno usavršavanje stručnih radnika i stručnih saradnika;
- 11) sačinjava i publikuje monografije, časopise i zbornike radova, stručne priručnike, vodiče, informatore, studije i primjere dobre prakse;
- 12) informiše stručnu i širu javnost o sprovođenju socijalne i dječje zaštite, ukazuje na potrebe i probleme korisnika, a posebno korisnika iz osjetljivih društvenih grupa;
- 13) obavlja i druge poslove u skladu sa ovim zakonom.

S obzirom na navedeno Ministarstvo finansija i socijalnog staranja kroz sektorske analize ne može podržati aktivnosti poput treninga, obuka, sprovođenje analiza i istraživanja, kao primarne aktivnosti projekta.

Treći komentar Udruženja mladih sa hendikepom se ne odnosi konkretno na sektorsku analizu, ipak Ministarstvo finansija i socijalnog staranja uvažava sugestiju mladih sa hendikepom, a ista će posebno biti razmotrena prilikom izmjene Pravilnika

o bližim uslovima za pružanje i korišćenje, normativima i minimalnim standardima usluga podrške za život u zajednici, kada će biti uključeni reprezentativni predstavnici osoba sa invaliditetom, kako je to predviđeno Uredbom o izboru predstavnika nevladinih organizacija u radna tijela, organe državne uprave i sprovođenju javne rasprave u pripremi zakona i strategija.

Mjesto i datum sačinjavanja izvještaja: 31.03.2021.godine, Ministarstvo finansija i socijalnog staranja, Podgorica.

Naziv organizacione jedinice Ministarstva koja je odgovorna za pripremu nacrtu zakona, odnosno strategije: Direktorat za socijalno staranje i dječiju zaštitu.

MINISTAR

mr Milojko Spajić

Obradila: Amela Orahovac

Pozicija: Samostalna savjetnica I, Direkcija za zaštitu odraslih i starijih lica

e-mail: amela.orahovac@mrs.gov.me